

„Teorie všeho“ a kritika filosofická

Populární resp. zpopularizovaný termín „teorie všeho“ je vadný a zejména matoucí tím, že ono „všechno“ nechápe jako veškerenstvo, nýbrž jako záležitost sjednocení matematických formulí, týkajících se čtyř „hlavních“ sil, které působí ve vesmíru (tedy ve veškerenstvu? – to právě takto ovšem není míněno). Vcelku musí snad každému být zřejmé a jasné, že za pomoci všech čtyř základních sil nemůžeme nic objasnit třeba v biologii nebo sociologii atd. Na to není zapotřebí žádné filosofické kritiky. Myslím, že ani nejnadšenější obhájce a příznivec „teorie všeho“ si nepředstavuje, že by s pomocí této teorie mohl vysvětlit, proč právě tento květ má 7 okvětních lístků, kdy běžný jejich počet je pouhých 5. Ale skutečnost je skutečnost – věda nemůže odhlížet od skutečnosti, jak jest, a schovávat se jen za statistiky a za průměr; to je užitečné jen někdy, ale v žádném případě univerzálně. Nejdůležitější (na druhém místě) je to, jak věci jsou; jenom jedna věc je důležitější, a to jak „mají být“. A toto, jak „mají být“, nelze vždy odvozovat od průměru či od nejčastějšího výskytu (tedy ze statistiky). A tedy závěr? Tzv. „teorie všeho“ nikdy nebude s to vysvětlit nic konkrétního a jedinečného; a opravdová skutečnost je právě naopak plná, ba přeplněná konkrétnostmi a jedinečnostmi.

(Písek, 141115-1.)